AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nyolcadik tanács)

2009. május 6.*

A T-116/04. sz. ügyben,

a **Wieland-Werke AG** (székhelye: Ulm [Németország], képviselik: R. Bechtold és U. Soltész ügyvédek)

felperesnek

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik kezdetben: M. É. Gippini Fournier és H. Gading, később: M. É. Gippini Fournier, O. Weber és K. Mojzesowicz, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

az [EK] 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/E-1/38.240 – „ipari rézcsövek”-ügy) 2003. december 16-án hozott C (2003) 4820 végleges bizottsági határozat 2. cikkének a) pontjában a felperessel

* Az eljárás nyelve: német.

szemben kiszabott bírság összegének eltörlése, illetve csökkentése iránt benyújtott keresete tárgyában,

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK
ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁGA (nyolcadik tanács),

tagjai: E. Martins Ribeiro elnök, S. Papasavvas és N. Wahl (előadó) bírák,

hivatalvezető: C. Kantza tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2008. március 5-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

A jogvita előzményei

1 A Wieland-Werke AG (a továbbiakban: Wieland vagy felperes) tőzsdén nem jegyzett, ulmi (Németország) székhelyű német vállalkozás. A felperes egy világszerte jelenlevő, és főleg rézből, illetve rézötvözetből készült félkész termékek, illetve bizonyos különleges termékek gyártásával, eladásával és forgalmazásával foglalkozó csoport anyavállalata.

2 A Mueller Industries Inc. információközlését követően a Bizottság 2001 márciusában a Szerződés [81.] és [82.] cikkének végrehajtásáról szóló első, 1962. február 6-i 17. tanácsi rendelet (HL 1962. 13., 204. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 3. o.) 14. cikke értelmében bejelentés nélkül vizsgálatokat tartott a KME Germany AG (korábban: KM Europa Metal AG), a KME France SAS (korábban: Tréfimétaux SA), a KME Italy SpA (korábban: Europa Metalli SpA) (a továbbiakban együttesen: KME vagy KME csoport), az Outokumpu Oyj és a Luvata Oy (korábban: Outokumpu Copper Products Oy) (a továbbiakban együttesen: Outokumpu), valamint a felperes helyiségeiben.

3 2001. április 9-én az Outokumpu a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló 1996. július 18-i bizottsági közlemény (HL 1996. C 207., 4. o.; a továbbiakban: 1996. évi engedékenységi közlemény) alapján felajánlotta, hogy együttműködik a Bizottsággal. Ezzel kapcsolatos beszámolóját 2001. május 30-án nyújtotta be.

4 A Bizottság által a 17. rendelet 11. cikkének (2) bekezdése alapján a KME csoporthoz és a Wielandhoz intézett 2002. júliusi információkérésre válaszolva a felperes 2002. szeptember 30-án kérelmezte, hogy a Bizottság alkalmazza a felperesre nézve az 1996. évi engedékenységi közleményt.

5 Ugyanezen információkérésre válaszolva a KME csoport 2002. október 15-én ugyancsak kérelmezte, hogy a Bizottság alkalmazza reá nézve az 1996-os engedékenységi közleményt.

6 Miután a Bizottság lefolytatta – az Outokumpu és a KME csoport helyiségeiben további vizsgálatokat is magában foglaló – vizsgálatát, és megbeszéléseket tartott az Outokumpu, a KME csoport és a Wieland képviselőivel, továbbá a 17. rendelet 11. cikke értelmében kiegészítő információkérést intézett a KME csoporthoz és a Wielandhoz, 2003 júliusában jogsértés megállapítása iránti eljárást indított, és kifogásközlést intézett

a KME csoporthoz, a felpereshez és az Outokumpuhoz. A Bizottság nem tartott meghallgatást, mivel a címzett vállalkozások lemondtak arról.

7 A Bizottság 2003. december 16-án az [EK] 81. cikk és az EGT-Megállapodás 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban (COMP/E-1/38.240 – „ipari rézcsövek”-ügy) meghozta a C (2003) 4820 végleges bizottsági határozatot (a továbbiakban: megtámadott határozat), amelynek összefoglalóját az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* 2004. április 28-án tették közzé (HL L 125., 50. o.).

8 A megtámadott határozatból az derül ki, hogy az 1980-as évek végén a légkondicionálók és hűtők gyártásához használt csövek minősége érdekében szervezett szövetségen belül szerveződött gyártók (Cuproclima Quality Association, a továbbiakban: Cuproclima) – többek között a felperes – együttműködésüket versenykérdésekre is kiterjesztették.

9 Miután a résztvevők a hivatalos napirendet megtárgyalták, a Cuproclima által évente kétszer tartott találkozó rendszeres alkalmat biztosított az utóbbiaknak az ipari csövek árainak, valamint az azokra alkalmazott egyéb kereskedelmi feltételeknek a megbeszélésére és rögzítésére. Az érintett vállalkozások közötti kétoldalú kapcsolatok továbbá kiegészítették a versenyellenes találkozókon megbeszélteket. Az érintett vállalkozások az ipari csövek árcélkitűzéseit, valamint az azokra alkalmazott egyéb kereskedelmi feltételeket rögzítették, összehangolták az áremeléseket, egymás között felosztották a vevőket és a piaci részesedéseket, valamint felügyelték a versenyellenes megegyezések végrehajtását egyrészt úgy, hogy a különböző piacok tekintetében vezetőket neveztek ki, másrészt úgy, hogy bizalmas információkat cseréltek.

10 A megtámadott határozat többek között így rendelkezik:

„Első cikk

A következő vállalkozások megsértették az [EK] 81. cikk (1) bekezdését és 1994. január 1-jétől az EGT-Megállapodás 53. cikkének (1) bekezdését azáltal, hogy a megjelölt időszakokban az árak rögzítésére és a piacok felosztására irányuló megállapodások és összehangolt magatartások összességében vettek részt az ipari csövek ágazatában:

a) [Wieland] 1988. május 3-tól 2001. március 22-ig;

b) az Outokumpu […], önállóan 1988. május 3-tól 1988. december 30-ig, valamint a [Luvatával] együttesen 1988. december 31-től 2001. március 22-ig;

c) a [Luvata], (az Outokumpu […]-val együttesen) 1988. december 31-től 2001. március 22-ig;

d) a [KME Germany], önállóan 1988. május 3-tól 1995. június 19-ig, valamint a [KME France-szal] és a [KME Italyval] együttesen 1995. június 20-tól 2001. március 22-ig;

e) a [KME Italy], a [KME France-szal] együttesen 1988. május 3-tól 1995. június 19-ig, valamint a [KME Germanyval] és a [KME France-szal] együttesen 1995. június 20-tól 2001. március 22-ig;

f) a [KME France] a [KME Italyval] együttesen 1988. május 3-tól 1995. június 19-ig, valamint a [KME Germanyval] és a [KME Italyval] együttesen 1995. június 20-tól 2001. március 22-ig.

2. cikk

Az 1. cikkben meghatározott jogsértések miatt kiszabott bírságok a következők:

a) a [Wieland] esetében: 20,79 millió euró;

b) az Outokumpu […] és a [Luvata] esetében egyetemlegesen: 18,13 millió euró;

c) a [KME Germany], a [KME France] és a [KME Italy] esetében egyetemlegesen: 18,99 millió euró;

d) a [KME Germany] esetében: 10,41 millió euró;

e) a [KME Italy] és a [KME France] esetében egyetemlegesen: 10,41 millió euró."

11 A bírság kiindulási összegének meghatározását illetően a Bizottság a jogsértést – amely lényegében árak rögzítéséből és a piacok elosztásából állt –, tekintettel annak természetére különösen súlyosnak minősítette (a megtámadott határozat (294) preambulumbekezdése).

12 A jogsértés súlyának meghatározása érdekében a Bizottság azt a tényt is figyelembe vette, hogy a kartell az Európai Gazdasági Térség (EGT) egész területét érintette (a megtámadott határozat (316) preambulumbekezdése). A Bizottság továbbá megvizsgálta a jogsértés tényleges hatásait, és megállapította, hogy a kartell „összességében hatást gyakorolt a piacra" (a megtámadott határozat (314) preambulumbekezdése).

13 Az utóbbi megállapítás tekintetében különösen a következő ténykörülményekre támaszkodott. Először is figyelembe vette a kartell végrehajtásának módját, arra a tényre utalva, hogy a résztvevők egymással közölték az eladási mennyiségeket és az árszinteket (a megtámadott határozat (300) preambulumbekezdése). Másodszor a vizsgálati akta elemei azt mutatják, hogy azon időszakban, amikor a résztvevők a versenyellenes megállapodást kevéssé tartották be, az árak csökkentek, más időszakok alatt viszont jelentősen növekedtek (a megtámadott határozat (310) preambulumbekezdése). Harmadszor a Bizottság a kartell tagjainak együttes piaci részesedésére utalt, amely elérte a 75–85%-ot (a megtámadott határozat (310) preambulumbekezdése). Negyedszer a Bizottság megállapította, hogy a kartell egyes résztvevőinek piaci részesedése viszonylagosan állandó volt a jogsértés teljes időszaka során, még úgy is, hogy a vevők néha változtak (a megtámadott határozat (312) preambulumbekezdése).

14 Végül – még mindig a jogsértés súlyának meghatározása során – a Bizottság figyelembe vette azt a tényt is, hogy az ipari rézcsövek piaca fontos ágazatnak minősül, mivel annak EGT-léptékű értékét a Bizottság 288 millió euróra becsülte (a megtámadott határozat (318) preambulumbekezdése).

15 Az összes körülményre tekintettel a Bizottság a szóban forgó jogsértést különösen súlyosnak minősítette (a megtámadott határozat (320) preambulumbekezdése).

16 Második lépésben a Bizottság az érintett vállalkozásokat eltérően kezelte annak figyelembevétele érdekében, hogy az egyes vállalkozásoknak milyen tényleges gazdasági lehetőségeik vannak a versenyben való jelentős kár okozására. Ezzel kapcsolatosan a Bizottság emlékeztetett arra, hogy az ipari csövek EGT-piacán különbségek vannak egyrészt az EGT-piacon vezető KME csoport *[bizalmas]*[1]%-os piaci részesedése között, másrészt az Outokumpu és a Wieland egyenként *[bizalmas]*%-os és 13,4%-os piaci részesedése. Tekintettel e különbségre, a Bizottság az Outokumpuval és a Wielanddal szemben a bírság kiinduló összegét a KME csoporttal szemben kiszabott bírság 33%-ában, vagyis az Outokumpu és a Wieland tekintetében 11,55 millió euróban, a KME csoport esetében pedig 35 millió euróban állapította meg (a megtámadott határozat (327) és (328) preambulumbekezdése).

17 Harmadik lépésben annak szükségességét figyelembe véve, hogy a bírság mértékét úgy kell rögzíteni, hogy az elrettentő hatású legyen, a Bizottság az Outokumpuval szemben meghatározott bírság kiindulási összegét 50%-kal növelte, amely így 17,33 millió euróra emelkedett, mivel úgy vélte, hogy az utóbbi vállalkozás teljes forgalma – amely meghaladta az 5 milliárd eurót – azt jelezte, hogy az Outokumpu olyan méretű és gazdasági jelentőségű vállalkozás, amely lehetővé teszi ezt a növelést (a megtámadott határozat (334) preambulumbekezdése).

18 Negyedik lépésben a Bizottság megállapította, hogy a jogsértés időtartama – amely 1988. május 3-tól 2001. március 22-ig tartott – „hosszú” volt. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy a jogsértés időtartamára tekintettel az érintett vállalkozásokkal szemben kiszabott bírság kiindulási összegét a kartellban való részvétel minden egyes évére 10%-kal kell növelni. Ennélfogva a felperessel szemben kiszabott bírság kiindulási összegét 125%-kal emelte, és a bírság alapösszegét 25,99 millió euróban állapította meg (a megtámadott határozat (338), (342) és (347) preambulumbekezdése).

1 – A bizalmas adatok kitakarva.

19 Ötödik lépésben a Bizottság súlyosító körülmények címén az Outokumpuval szemben kiszabott bírság alapösszegét 50%-kal növelte azon indokból, hogy visszaesőnek minősült, mivel az ESZAK-Szerződés 65. cikke alapján a hengerelt rozsdamentes acél síktermékek európai gyártói között létrejött megállapodásra és összehangolt magatartásra vonatkozó 1990. július 18-i 90/417/ESZAK határozat (HL L 220., 28. o.) egyik címzettje volt (a megtámadott határozat (354) preambulumbekezdése).

20 Hatodik lépésben a Bizottság enyhítő körülmények címén megállapította, hogy az Outokumpu együttműködése hiányában a jogsértő magatartás fennállásának időtartamát csupán négy évben tudta volna megállapítani, és ezért az utóbbival szemben megállapított bírság alapösszegét 22,22 millió euróval csökkentette, hogy a bírság alapösszege azzal az összeggel legyen egyenlő, amelyet a Bizottság erre az időszakra szabott volna ki vele szemben (a megtámadott határozat (386) preambulumbekezdése).

21 Végül hetedik lépésben a Bizottság az 1996. évi engedékenységi közlemény D. szakasza alapján az Outokumpuval szemben megállapított bírság összegét 50%-kal, a Wielanddal szemben megállapított bírság összegét 20%-kal, a KME csoporttal szembeni megállapított bírság összegét pedig 30%-kal csökkentette (a megtámadott határozat (402), (408) és (423) preambulumbekezdése).

Az eljárás és a felek kérelmei

22 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2004. március 24-én benyújtott keresetlevelével a felperes előterjesztette a jelen keresetet.

23 Mivel módosult az Elsőfokú Bíróság tanácsainak összetétele, az előadó bírót a nyolcadik tanácsba osztották be, következésképpen a jelen ügyet e tanács elé utalták.

24 Az Elsőfokú Bíróság a 2008. március 5-i tárgyaláson meghallgatta a felek szóbeli előterjesztéseit és a feltett kérdésekre adott válaszait.

25 A felperes keresetében azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– semmisítse meg, illetve másodlagosan csökkentse a Bizottság által a megtámadott határozat 2. cikkének a) pontjában kiszabott bírságot;

– a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

26 A Bizottság azt kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– utasítsa el a keresetet;

– a felperest kötelezze a költségek viselésére.

A jogkérdésről

27 A felperes keresete alátámasztására a jelen ügyben először is a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének jogellenességére hivatkozik, mivel e rendelkezés megsérti a büntetések törvényességének elvét. Négy jogalapra hivatkozik, amely a jogsértés által érintett piac nagyságának helytelen értékelésére, az érintett vállalkozások nagyságának nem megfelelő figyelembevételére, a bírság összegének a jogsértés időtartama miatti téves megemelésére, valamint az 1996. évi engedékenységi közlemény vele szembeni diszkriminatív alkalmazására vonatkozik.

28 A bírság összegének kiszámítására vonatkozó jogalapokkal kapcsolatosan emlékeztetni kell egyrészt, hogy a megtámadott határozat (290)–(387) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság a bírságokat a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése értelmében szabta ki, másrészt, bár a Bizottság a megtámadott határozatban nem utal kifejezetten a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése és az ESZAK-Szerződés 65. cikkének (5) bekezdése alapján kiszabott bírság megállapításának módszeréről szóló iránymutatásra (HL 1998. C 9., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 171. o., a továbbiakban: iránymutatás), nyilvánvaló, hogy a bírságok összegét az ebben meghatározott módszer alkalmazásával határozta meg.

29 Az iránymutatás ugyan nem minősül jogi szabálynak, mégis olyan, a gyakorlatban követendő magatartási szabályt tartalmaz, amelytől a Bizottság nem térhet el anélkül, hogy azt megindokolná (lásd a Bíróság C-397/03. P. sz., Archer Daniels Midland és Archer Daniels Midland Ingredients kontra Bizottság ügyben 2006. május 18-án hozott ítéletének [EBHT 2006., I-4429. o.] 91. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

30 Az Elsőfokú Bíróság feladata tehát annak vizsgálata a megtámadott határozat kiszabott bírságok jogszerűségének vizsgálata keretében, hogy a Bizottság mérlegelési jogkörét az iránymutatásban meghatározott módszert követve gyakorolta-e, és amennyiben az Elsőfokú Bíróság azt állapítja meg, hogy a Bizottság e módszertől eltért, meg kell vizsgálnia, hogy ez az eltérés igazolt és jogilag megfelelően indokolt-e. Ezzel kapcsolatosan meg kell jegyezni, hogy a Bíróság helybenhagyta egyrészt az iránymutatás alapelvét, másrészt az abban meghatározott módszert (a Bíróság C-189/02. P.,

C-202/02. P., C-205/02. P.– C-208/02. P. és C-213/02. P. sz., Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2005. június 28-án hozott ítéletének [EBHT 2005., I-5425. o.] 252–255. pontja, 266–267. pontja, 312. és 313. pontja).

31 A Bizottság saját mérlegelési jogkörének az iránymutatás elfogadásából származó korlátozásával nem összeegyeztethetetlen a Bizottság alapvető mérlegelési mozgásterének fenntartása. Az iránymutatás számos olyan rugalmas elemet tartalmaz, amely lehetővé teszi, hogy a Bizottság diszkrecionális jogkörét a 17. rendelet Bíróság által értelmezett rendelkezései értelmében gyakorolja (a fenti 30. pontban hivatkozott Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 267. pontja).

32 Ezen túlmenően olyan területeken, mint a kiszabott bírság összegének 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdése értelmében történő meghatározása – amely tekintetében a Bizottság például az elrettentés érdekében végrehajtott növelések mértékével kapcsolatosan mérlegelési mozgástérrel rendelkezik –, a Bizottság mérlegelésére vonatkozó jogszerűségi vizsgálat csupán a nyilvánvaló értékelési hiba fennállására vagy hiányára korlátozódik (lásd e tekintetben az Elsőfokú Bíróság T-241/01. sz., Scandinavian Airlines System kontra Bizottság ügyben 2005. július 18-án hozott ítéletének [EBHT 2005., II-2917. o.] 79. pontját).

33 Mindazonáltal a Bizottság által gyakorolt mérlegelési mozgástér és az azzal kapcsolatban meghatározott korlátok nem kötik a közösségi bíróságot korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlásában (az Elsőfokú Bíróság T-67/00., T-68/00., T-71/00. és T-78/00. sz., JFE Engineering és társai egyesített ügyekben 2004. július 8-án hozott ítéletének [EBHT 2004., II-2501. o.] 538. pontja), és jogosult a Bizottság értékelését a sajátjával helyettesíteni, következésképpen a kiszabott bírságot vagy kényszerítő bírságot megsemmisíteni, mérsékelni, illetve növelni (lásd e tekintetben a Bíróság C-3/06. P. sz., Groupe Danone kontra Bizottság ügyben 2007. február 8-án hozott ítéletének [EBHT 2007., I-1331. o.] 60–62. pontját, és az Elsőfokú Bíróság T-368/00. sz., General Motors Nederland és Opel Nederland kontra Bizottság ügyben 2003. október 21-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-4491. o.] 181. pontját).

A 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének jogellenességére vonatkozó kifogásról

A felek érvei

34 A felperes lényegében arra hivatkozik, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése, valamint annak a Bizottság határozathozatali gyakorlatában való alkalmazása megsértik a büntetések törvényességének elvét, mivel a Bizottság a bírságok összegének meghatározása terén majdnem korlátlan mozgástérrel rendelkezik, és következésképpen a szóban forgó bírságot véletlenszerűen határozta meg. Ennélfogva a felpereshez intézett, 20,79 millió euró megfizetésére vonatkozó fizetési felszólítás szabályellenes.

35 A felperes emlékeztet, hogy a közösségi szabályoknak tiszteletben kell tartaniuk a büntetések törvényességének elvét, amely különös jelentőséggel bír a szankciókat előíró rendelkezések esetében. Ezen elv értelmében a közösségi jognak világosnak és kiszámíthatónak kell lennie a jogalanyok számára, és az olyan rendelkezés esetén, amelynek pénzügyi kihatása is lehet, e közösségi szabályozás egyértelmű és előre kiszámítható mivolta kötelező jellegű, amit különösen szigorúan be kell tartani.

36 A felperes hangsúlyozza, hogy a közösségi szabályoknak előre látható módon kell meghatározniuk nemcsak a szankcionált magatartást, hanem a jogalanyt érintő jogkövetkezményeket is. Ugyan a felperes szerint a közigazgatás mérlegelési mozgásterére szükség lehet, e mozgástér nem lehet korlátlan, főleg amikor származékos jogszabályról, vagy büntetőjogi, illetve „kvázi büntetőjogi" intézkedésről van szó.

37 A felperes szerint mind a Bizottság hivatalos nyilatkozataiból, mind az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) a büntetőeljárás fogalmára vonatkozó tágabb értelmezéséből az következik, hogy a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének

értelmében kiszabott bírságok a büntetőjogi szabályokkal azonos jellegűek. E megállapítás alátámasztására a felperes a közösségi ítélkezési gyakorlatra is hivatkozik (a Bíróság 41/69. sz., ACF Chemiefarma kontra Bizottság ügyben 1970. július 15-én hozott ítéletének [EBHT 1970., 661. o.] 172. és azt követő pontjai, és az Elsőfokú Bíróság T-15/99. sz., Brugg Rohrsysteme kontra Bizottság ügyben 2002. március 20-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-1613. o.] 123. pontja).

38 A felperes azt állítja, hogy a 17. rendelet – amely csak annak kijelentésére szorítkozik, hogy a bírság összegének megállapításakor „a jogsértés súlyát és időtartamát […] figyelembe kell venni" – nem felel meg annak a követelménynek, hogy valamely törvénynek világosnak és előre láthatónak kell lennie. A Tanács nem tett eleget az EK 83. cikkben foglalt azon kötelezettségének, hogy a Bizottság hatáskörét világosan meghatározza.

39 A felperes továbbá azt állítja, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése nem írja elő a bírság összegének felső határát, ami a konkrét jogsértések tekintetében azt jelenti, hogy a hivatkozott cikk lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy ezer eurós bírságtól kezdve – egyes világméretű vállalatcsoportok esetében – akár több tízmilliárdos bírságot is kiszabhasson. Ez azt jelenti, hogy a jogszabály nem határozza meg előre a bírság összegét, és ezt az összeget kizárólag a Bizottság állapítja meg. Ennélfogva a bírság összegének meghatározása önkényes és ellenőrizhetetlen lehet. Következésképpen ez a cikk megsért egy felsőbbrendű közösségi jogszabályt (a büntetések törvényességét), valamint az 1950. november 4-én Rómában aláírt emberi jogokról szóló európai egyezmény (EJEE) büntetőjogi szabályok megállapítására vonatkozó alapvető elveit, illetve az EJEB ítélkezési gyakorlatát.

40 A felperes úgy véli, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (4) bekezdése, miszerint a bírságot kiszabó határozatok nem büntetőjogi jellegűek, nem befolyásolják a felperes érvelését, mivel egyrészt minden közösségi normának – akár büntetőjogi jellegű, akár nem – az EJEB ítélkezési gyakorlatának megfelelően tiszteletben kell tartania a büntetések törvényességének elvét, és nem a jogszabály elnevezése a meghatározó, hanem annak tartalma.

41 A felperes továbbá azt állítja, hogy az iránymutatás nem orvosolja a 17. rendelet pontatlanságát és homályos voltát. A „nagyon súlyosnak” minősülő jogsértések esetén meghatározott kiindulási összeg ugyanis a vállalkozás forgalmától függetlenül és önkényesen kerül meghatározásra. A felperes továbbá azt állítja, hogy az iránymutatás az EJEE értelmében egyébként sem minősül „törvénynek”. Ezzel kapcsolatosan a felperes hangsúlyozza, hogy az iránymutatás kizárólag a Bizottságot kötelezi, az igazságszolgáltatási szerveket nem, és ez utóbbiak korlátlanul gyakorolhatják felügyeleti jogkörüket a bizottsági határozatok tekintetében.

42 A felperes véleménye szerint mivel a bírság végső összegének meghatározására az igazságszolgáltatási szervek rendelkeznek hatáskörrel, az utóbbiak nem kötelesek az iránymutatást tiszteletben tartani, ugyanis az iránymutatás az EJEE 7. cikkének értelmében egyáltalán nem befolyásolhatja valamely büntetőjogi norma értékelését. A felperes továbbá kifejti, hogy az Elsőfokú Bíróság nemrégen megállapította, hogy a bírságok összege meghatározásának jogi keretét kizárólag a 17. rendelet határozza meg.

43 Ezen túlmenően a felperes úgy véli, hogy az a tény, hogy bírságok Bizottság által megállapított összegét a közösségi bíróság teljes felülvizsgálati hatásköre címén vizsgálja felül, nem orvosolja a 17. rendelet 15. cikke (2) bekezdésének jogellenességét.

44 A felperes egyébiránt hangsúlyozza, hogy amikor valamely rendelkezés megsérti a büntetések törvényességének elvét, az nem orvosolható egyszerűen azzal, hogy a hivatkozott rendelkezés alkalmazása során betartották az arányosság és egyenlő bánásmód elvét.

45 A felperes továbbá azt állítja, hogy ugyan lehetséges, hogy a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdése annak szerkesztése idejében összeegyeztethető volt a büntetések törvényességének elvével, mostanra már nem ez a helyzet, mivel a társaságok által megvalósított forgalom napjainkban sokkal jelentősebb, mint korábban.

46 Végül a felperes azzal érvel, hogy mindenesetre, és a 17. rendelet 15. cikkének (2) bekezdésétől függetlenül a Bizottság mérlegelési jogkörét a bírság összegének megállapításakor a büntetések törvényességének elve fényében kellene gyakorolnia. Ezért a határozathozatali gyakorlatát, valamint az iránymutatást úgy kellett volna alakítania, hogy azok a bírságok összegének megállapítása tekintetében valamennyire átláthatók és előre láthatók legyenek. Ezt mégsem tette, mivel a szankciók elrettentő jellegét helyezte előtérbe.

47 A Bizottság a felperes jogalapjának elutasítását kéri az Elsőfokú Bíróságtól.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

48 Azon érvelés tekintetében, miszerint a Bizottságnak határozathozatali gyakorlatát, valamint az iránymutatást úgy kellett volna alakítania, hogy azok a bírságok összegének megállapítása tekintetében valamennyire átláthatók és előre láthatók legyenek, meg kell állapítani, hogy ez az érv nem tartalmaz a 17. rendelettel vagy a megtámadott határozattal szemben semmiféle konkrét jogi kifogást, csupán azzal kapcsolatosan fogalmaz meg kívánságokat, hogy a Bizottságnak hogyan kellene konkrétan gyakorolnia politikáját. Ennélfogva ezt az érvet mint hatástalant el kell utasítani.

49 A jogkérdéssel kapcsolatosan elegendő megállapítani, hogy az Elsőfokú Bíróság T-279/02. sz., Degussa kontra Bizottság ügyben 2006. április 5-én hozott ítéletének (EBHT 2006., II-897. o.) 66–88. pontjából, valamint a T-43/02. sz., Jungbunzlauer kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 27-én hozott ítéletének (EBHT 2006., II-3435. o.) 69–92. pontjából az következik, hogy a felperes által hivatkozott jogellenességi kifogás nem elfogadható. Egyébiránt ezt az ítélkezési gyakorlatot a Bíróság C-266/06. P. sz., Evonik Degussa kontra Bizottság és Tanács ügyben 2008. május 22-én hozott ítélet (az EBHT-ban nem tették közzé) 36–63. pontja is megerősíti.

50 Ennélfogva a jogellenességi kifogást el kell utasítani.

A jogsértéssel érintett ágazat méretének nem megfelelő megítélésére vonatkozó, első jogalapról

A felek érvei

51 A felperes arra hivatkozik, hogy a Bizottság azzal, hogy az érintett piac értékét 288 millió euróra becsülte, eltúlozta e piac méretét, és ennélfogva a jogsértés súlyát, amely túlzott mértékű bírság kiszabásához vezetett. Hozzáteszi, hogy a Bizottságnak a felperes forgalma kiszámítására vonatkozó indokolása nem megfelelő, és ennélfogva megsérti az EK 253. cikket.

52 A felperes megjegyzi, hogy az ipari csövek ágazatában a termékek összesített ára általában a réz London Metal Exchange-en (londoni fémtőzsde, a továbbiakban: LME) történő aktuális árjegyzéséből, valamint a feldolgozás költségéből – amely a gyártó által hozzáadott értéknek felel meg (a továbbiakban: feldolgozási árrés) – tevődik össze. Az ipari csövek gyártásához szükséges nyersanyagot vagy a vevő, vagy maga az ipari csőgyártó bocsátja rendelkezésre, amelyet az utóbbi a végső ár összegébe beszámítva számol el.

53 A felperes álláspontja szerint az érintett piac mérete meghatározó a jogsértés súlyának mérlegelésekor, valamint a bírság kiinduló összegének megállapításakor.

54 A fentiekre támaszkodva a felperes fenntartja, hogy mivel a jogsértés csupán a feldolgozási árrésre (vagyis a végső ár 30–40%-ára) terjedt ki, a Bizottságnak az érintett piac méretének becsülésekor a szóban forgó termékek teljes árából ki kellett volna vonni 60–70%-ot, amelyből következően a Bizottságnak a bírság kiindulási összegét alacsonyabb mértékben kellett volna megállapítania. Ezzel kapcsolatban a felperes emlékeztet, hogy a réz árát nem tudja ellenőrizni, mivel azt az LME határozza meg. A réz ára lényegében csupán olyan tényező, amelyet a vevők felé kell tükröznie. A felperes azt állítja, hogy ha a kartell tagjai megkísérelték volna a réz árát emelni, vevőik harmadik vállalkozásokhoz fordultak volna, és úgy szerezték volna be ezt a nyersanyagot.

55 A rézbeszerzés terén a felperes közvetítőként lépett fel. A Bizottságnak tehát az érintett piacon megvalósított forgalmat ugyanúgy kellett volna kiszámítania, amint azt az összefonódások ellenőrzése során a közvetítők esetében teszi. Egyébiránt mivel a réz költsége az összköltség jelentős részét teszi ki, ezt a költséget a Bizottság nem kezelhette volna ugyanolyan módon, mint a szállítási és csomagolási költséget, amely általában az összköltség elhanyagolható részét teszi ki. Következésképpen az érintett piac méretének, és ennélfogva a jogsértés súlyának megfelelő értékelése érdekében a Bizottságnak az árnak csupán azt a részét kellett volna figyelembe vennie, amelyet a jogsértés érintett, vagyis a feldolgozási árrést. A Bizottság ehelyett épp az ellenkezőjét tette azzal, hogy túlságosan konvencionális megközelítést alkalmazott a releváns forgalom kiszámításakor.

56 A felperes továbbá arra hivatkozik, hogy a Bizottság megsértette indokolási kötelezettségét azzal, hogy az fém árának az érintett piacon megvalósított forgalomba való beleszámításának indokolása végett a megtámadott határozat (319) preambulum-bekezdésében az Elsőfokú Bíróság T-45/98. és T-47/98. sz., Krupp Thyssen Stainless és Acciai speciali Terni kontra Bizottság egyesített ügyekben 2001. december 13-án hozott ítéletére hivatkozott (EBHT 2001., II-3757. o.). Ez az ítélet nem releváns ebben az ügyben, mivel abból csupán az következik, hogy valamely, csupán a végső ár egy részére vonatkozó kartell versenyjogba ütközik, amely tény a jelen eljárásban nem vitatott. A jelen ügyben a releváns kérdés a bírság kiinduló összegének megállapítása szempontjából megfelelő forgalom meghatározása.

57 A Bizottság a felperes által hivatkozott jogalap elutasítását kéri.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

58 Először is a nem megfelelő indokolásra vonatkozó állítás kapcsán meg kell jegyezni, hogy állandó ítélkezési gyakorlat szerint az egyedi határozat indokolásának világosan és egyértelműen tükröznie kell a jogi aktust elfogadó intézmény érvelését oly módon, hogy lehetővé tegye az érdekeltek számára az elfogadott intézkedés igazolásának megismerését, illetve a hatáskörrel rendelkező bíróság számára a felülvizsgálat

gyakorlását. Az indokolási kötelezettséget az adott ügy körülményeire tekintettel kell értékelni. Nem kötelező, hogy az indokolás megjelölje az összes vonatkozó ténybeli és jogi elemet, mivel azt a kérdést, hogy egy jogi aktus indokolása megfelel-e az EK 253. cikk követelményeinek, nem csupán megfogalmazására, hanem megalkotásának hátterére, továbbá az adott jogterületre irányadó jogszabályok összességére is tekintettel kell értékelni (lásd a Bíróság C-367/95. P. sz., Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben 1998. április 2-án hozott ítéletének [EBHT 1998., I-1719. o.] 63. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

59 A versenyjog megsértése címén kiszabott bírságok megállapításánál az indokolási kötelezettséggel járó alapvető alaki követelmények akkor teljesülnek, amikor a Bizottság a határozatában megjelöli az értékelés azon elemeit, amelyek lehetővé tették számára a jogsértés súlyának és időtartamának felmérését (lásd a Bíróság C-238/99. P., C-244/99. P., C-245/99. P., C-247/99. P., C-250/99. P.–C-252/99. P. és C-254/99. P. sz., Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2002. október 15-én hozott ítéletének [EBHT 2002., I-8375. o.] 463. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

60 A jelen ügyben a Bizottság a szóban forgó jogsértés súlyának mérlegelése során a megtámadott határozat (292)–(320) preambulumbekezdésében eleget tett e követelményeknek. A hivatkozott határozat (318) preambulumbekezdéséből nevezetesen kitűnik, hogy a Bizottság a jogsértés súlyának mérlegelésekor az érintett piac forgalmát vette figyelembe. Ugyanezen határozat (319) preambulumbekezdésében továbbá a Bizottság válaszolt az érintett vállalkozások által a réz árának a fent hivatkozott forgalom kiszámítása céljából való figyelembevételére vonatkozó kifogásokra. Az a tény, hogy e válasz esetleg téves, nem vonhatja kétségbe a megtámadott határozat indokolásának megfelelő voltát, ugyanis a téves értékelés a hivatkozott határozat jogszerűségének érdemi felülvizsgálatának tárgyát képezi (lásd e tekintetben a Bíróság fenti 58. pontban hivatkozott Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben hozott ítéletének 66–72. pontját, valamint C-172/01. P., C-175/01. P., C-176/01. P. és C-180/01. P. sz., International Power és társai kontra NALOO ügyben 2003. október 2-án hozott ítéletének [EBHT 2003., I-11421. o.] 134–138. pontját).

61 Ebből következően az indokolási kötelezettség megsértésére vonatkozó kifogást el kell utasítani.

62 Másodsorban az ügy érdemével kapcsolatosan először ki kell emelni, hogy a Bizottság által a megtámadott határozatban alkalmazott (lásd a fenti 28. pontot) és az iránymutatásban meghatározott módszer átalányt alkalmazó logikát követ, miszerint a bírság jogsértés súlyának függvényében meghatározott általános kiindulási összege a jogsértés jellegét, a piacra gyakorolt tényleges hatását (ha ez a hatás mérhető), valamint az érintett földrajzi piac méretét figyelembe véve kerül kiszámításra (az iránymutatás 1.A. pontjának első bekezdése). Ezt követően a Bizottság a bírság általános kiindulási összegét minden egyes résztvevővel szemben különösen annak méretének függvényében egyéniesíti.

63 Egyébiránt a Bizottság a bírság kiindulási összegének meghatározása során, anélkül hogy erre köteles lenne, figyelembe veheti az érintett piac méretét (az Elsőfokú Bíróság T-15/02. sz., BASF kontra Bizottság ügyben 2006. március 15-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-497. o.] 134. pontja és a T-322/01. sz., Roquette Frères kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 27-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-3137. o.] 149. és 150. pontja).

64 A fenti ítélkezési gyakorlat fényében úgy tűnik, hogy a felperes azon előfeltételezése, miszerint az érintett piac mérete meghatározó a jogsértés súlyának mérlegelésekor, valamint a bírság kiinduló összegének megállapításakor, nem megalapozott.

65 Mindemellett világosan kitűnik a megtámadott határozatból, hogy a Bizottság a jelen ügyben úgy döntött, hogy a szóban forgó jogsértés súlyának mérlegelésekor figyelembe veszi az ipari csövek EGT-n belüli piacának méretét. Ugyan a Bizottság már a jogsértés jellege alapján megállapította, hogy az az iránymutatás értelmében „nagyon súlyos” ((294) preambulumbekezdés), a megtámadott határozatban a jogsértés súlyát, következésképpen a bírság általános kiindulási összegét a kartell piacra gyakorolt tényleges hatásainak ((295)–(314) preambulumbekezdés), érintett földrajzi piac méretének ((315)–(317) preambulumbekezdés), és annak a ténynek figyelembevételével határozta meg, hogy a szóban forgó ágazat jelentős piacnak minősül, amelynek EGT-n belüli nagyságát a Bizottság 288 millió euróra becsülte ((318) és (319) preambulumbekezdés).

66 A jogsértés súlyának mérlegelésekor, valamint a bírság kiinduló összegének megállapításakor az érintett piac mérete csupán az egyik volt azon tényezők közül, amelyeket a Bizottság a megtámadott határozatban figyelembe vett, ettől függetlenül igaz, hogy a Bizottság a bírság hivatkozott összegét e tényező figyelembevételével állapította meg. Ennélfogva a Bizottság azon állítását, miszerint a felperessel szemben kiszabott bírság kiindulási összege nem lenne szükségszerűen alacsonyabb 11,55 millió eurónál akkor sem, ha a réz árát levonta volna a piac forgalmából, el kell utasítani.

67 Következésképpen azt kell megvizsgálni, hogy a Bizottság az érintett piac méretének mérlegelésekor tévesen vette-e figyelembe a réz árát.

68 A felperes ezzel kapcsolatosan arra hivatkozik egyrészt, hogy az iparirézcső-gyártók a réz árát nem tudják ellenőrizni, mivel azt az LME határozza meg, másrészt pedig az ipari rézcsövek vevői saját maguk döntik el, milyen áron szerzik be a fém nyersanyagot. A felperes továbbá hangsúlyozza, hogy a réz árának ingadozásai nem befolyásolják a hasznot.

69 Mindemellett meg kell jegyezni, hogy semmiféle ésszerű érv nem követeli meg, hogy az érintett piac forgalma bizonyos gyártási költségek kizárásával kerüljön kiszámításra. Amint azt a Bizottság helyesen jegyezte meg, minden ipari ágazatban léteznek a végtermékkel járó költségek, amelyeket a gyártó nem képes ellenőrzése alá vonni, egész tevékenységének mégis olyan alapvető elemét képezik, amelyek ebből következően a bírság kiindulási összegének meghatározása során nem zárhatók ki a forgalom kiszámításakor (lásd e tekintetben az Elsőfokú Bíróság T-25/95., T-26/95., T-30/95–T-32/95., T-34/95–T-39/95., T-42/95–T-46/95., T-48/95., T-50/95–T-65/95., T-68/95–T-71/95., T-87/95., T-88/95., T-103/95. és T-104/95. sz., Cimenteries CBR és társai egyesített ügyekben 2000. március 15-én hozott ítéletének [EBHT 2000., II-491. o.] 5030. és 5031. pontját). Az a tény, hogy a réz ára az ipari rézcsövek végső árának jelentős részét teszi ki, vagy hogy a réz árának ingadozásaival járó kockázatok sokkal nagyobbak, mint más nyersanyagok tekintetében, nem cáfolja meg ezt az állítást.

70 Meg kell tehát állapítani, hogy a Bizottság az érintett piac méretének meghatározásakor jogszerűen vette figyelembe a réz árát.

A felperes méretének nem megfelelő figyelembevételére vonatkozó, második jogalapról

A felek érvei

71 A felperes azt állítja, hogy a Bizottság a bírság kiindulási összegének, és következésképp végső összegének meghatározásakor nem a felperes teljes forgalmának – amely 2002-ben 1,2 milliárd euró volt – függvényében vette figyelembe annak méretét. Ugyanezen időszakban a KME és az Outokumpu teljes forgalma 2,05 milliárd euró és 5,56 milliárd euró volt. A felperes azt állítja, hogy az Outokumpuval szemben kiszabott bírság kiindulási összegének a megtámadott határozat (334) preambulumbekezdésében meghatározott 50%-os növelése nem megfelelő mértékű ahhoz, hogy a Bizottság tiszteletben tartsa az arányosság és az egyenlő bánásmód elvét. A Bizottság továbbá azt az elvet is megsértette, miszerint a bírságnak egyéniesített számítás eredményének kell lennie.

72 A felperes jogalapjának alátámasztása érdekében arra hivatkozik, hogy valamely vállalkozás világméretű nagysága a bírság összegének kiszámítása során különös jelentőséggel bír, és hogy a három vállalkozással szemben kiszabott bírságok kiindulási összegét a Bizottságnak egyéniesítenie kellett volna ahhoz, hogy a szóban forgó vállalkozások mérete közötti különbséget arányosan értékelje. A felperes továbbá azzal érvel, hogy az egyenlő bánásmód elve arra kötelezi a Bizottságot, hogy a bírság kiindulási összegét az összes vállalkozás – és ne csak a nagyméretű vállalkozások – teljes forgalmának függvényében módosítsa. Következésképpen a Bizottságnak csökkentenie kellett volna a felperessel szemben kiszabott bírság kiindulási összegét.

73 A felperes e tekintetben emlékeztet egyrészt arra, hogy a Bizottság a KME csoporttal szemben kiszabott bírság kiindulási összegét nem emelte annak ellenére, hogy a KME csoport majdnem kétszer akkora méretű, mint a felperes, másrészt arra, hogy az Outokumpuval – amely ötször nagyobb, mint a felperes – szemben kiszabott bírság kiindulási összegét nem emelte 50%-kal.

74 A felperes ebből arra következtet, hogy a Bizottság azzal, hogy nem vette megfelelően figyelembe a vállalkozások gazdasági lehetőségei és mérete közötti különbséget, a kisméretű vállalkozásnak számító felperest hátrányosan kezelte. E következtetésének alátámasztására a felperes a Bizottság olyan határozataira hivatkozik, amelyekben a bírság végleges összege és a szankcionált vállalkozások forgalma közötti arány kisebb volt az övénél.

75 Végül a felperes úgy véli, hogy a Bizottság megsértette indokolási kötelezettségét azzal, hogy nem indokolta a felperes szembeni hátrányos bánásmódot.

76 A Bizottság a felperes által hivatkozott jogalap elutasítását kéri.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

77 Először is az indokolási kötelezettség megsértésével kapcsolatos kifogást el kell utasítani, mégpedig a következő indokok miatt.

78 Először is azzal kapcsolatosan, hogy a Wieland azt kifogásolja, hogy a Bizottság nem tüntette fel azon indokot, amiért az Outokumpuval szemben 50%-os emelés mellett

döntött, emlékeztetni kell, hogy a Bíróság megállapította, hogy a Bizottság teljesíti az indokolási kötelezettségét, amikor a határozatában megjelöli a mérlegelendő tényezőket, amelyek lehetővé teszik az elkövetett jogsértés súlyának és időtartamának értékelését (a fenti 59. pontban hivatkozott Limburgse Vinyl Maatschappij és társai egyesített ügyekben hozott ítélet 463. pontja), anélkül hogy köteles lenne azokat részletesebben kifejteni, illetve a bírság számítási módjával kapcsolatos számszerű adatokat feltüntetni (a Bíróság C-279/98. P. sz., Cascades kontra Bizottság ügyben 2000. november 16-án hozott ítéletének [EBHT 2000., I-9693. o.] 50. pontja).

79 Meg kell továbbá jegyezni, hogy ugyan az olyan határozatokat, mint a megtámadott határozat, egyetlen határozat formájában fogalmazták meg és tették közzé, olyan egyedi határozatok csoportjának kell tekinteni, amelyek a címzett vállalkozások terhére jogsértés(eke)t állapítanak meg, és adott esetben bírságot szabnak velük szemben (az Elsőfokú Bíróság T-304/02. sz., Hoek Loos kontra Bizottság ügyben 2006. július 4-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-1887. o.] 59. és 60. pontja).

80 Ennélfogva a felperes nem kifogásolhatja a megtámadott határozatnak a Bizottság által az Outokumpuval szemben elrettentés címén alkalmazott emelés mértékére vonatkozó indokolását.

81 A Bizottság a megtámadott határozat (332)–(334) preambulumbekezdésében mindenesetre felsorolta azokat a tényezőket, amelyeket az Outokumpuval szemben kiszabott bírság elrettentés címén alkalmazott emelésénél figyelembe vett. Amint az a fenti 78. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatból következik, nem kifogásolható, hogy a Bizottság határozatát e tekintetben nem indokolta meg részletesebben.

82 Amennyiben a felperes érvelését úgy kell érteni, hogy azt kifogásolja, hogy a Bizottság nem indokolta meg, hogy a vele szemben kiszabott bírság összegét miért nem csökkentette elrettentés címén, meg kell állapítani, hogy az EK 253. cikk a fenti 78. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat tekintetében nem értelmezhető úgy, hogy az arra kötelezi a Bizottságot, hogy határozataiban magyarázza meg, hogy a bírság kiszámításánál a megtámadott határozatban ténylegesen alkalmazott megközelítéssel szemben miért nem alkalmazott más, elméleti megközelítéseket (lásd e tekintetben

analógia útján az Elsőfokú Bíróság T-319/94. sz., Fiskeby Board kontra Bizottság ügyben 1994. május 14-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-1331. o.] 127. pontját).

83 A fentiekből következően az indokolási kötelezettség megsértésére vonatkozó kifogást el kell utasítani.

84 Másodszor a jogkérdéssel kapcsolatban meg kell állapítani, hogy a felperes a Bizottság által az iránymutatásban meghatározott módszer értelmében az érintett vállalkozásokkal szemben kiszabott bírságok közötti különbségtételt kifogásolja. A felperes fenntartja, hogy a bírság megállapításakor a vállalkozás mérete különös jelentőséggel bír, és hogy a jelen esetben a három érintett vállalkozással szemben kiszabott bírságok kiindulási összegét a Bizottságnak egyéniesítenie kellett volna ahhoz, hogy a szóban forgó vállalkozások mérete közötti különbséget arányosan értékelje.

85 E tekintetben először is emlékeztetni kell arra, hogy a felperes által hivatkozott bizottsági határozatok irrelevánsak, mivel a Bizottság korábbi határozathozatali gyakorlata önmagában nem szolgál jogi háttérként a versenyjogi bírságok tekintetében (lásd a fenti 30. pontban hivatkozott Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben hozott ítélet 169–171. pontját, valamint az Elsőfokú Bíróság T-203/01. sz., Michelin kontra Bizottság ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítéletének [EBHT 2003., II-4071. o.] 292. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

86 Az a tény, hogy az iránymutatásban megtámadott határozat módszer nem az érintett vállalkozások teljes forgalmán alapul, emiatt lehetővé teszi, hogy a vállalkozások között a forgalmuk és a velük szemben kiszabott bírság összegének aránya tekintetében eltérés legyen, irreleváns annak értékelése szempontjából, hogy a Bizottság megsértette-e az arányosság és az egyenlő bánásmód elvét, továbbá a büntetések egyéniesítésének elvét. A Bizottság nem köteles a jogsértés súlyára és időtartamára tekintettel megállapítandó bírságösszeg meghatározásakor biztosítani, hogy ha ugyanazon jogsértésben részt vevő több vállalkozásra szab ki bírságot, akkor a különböző vállalkozások esetén elvégzett számítás eredményeként a bírság végső összege tükrözze

a teljes vagy releváns forgalmuk tekintetében tett különbséget (a Bíróság C-407/04. P. sz., Dalmine kontra Bizottság ügyben 2007. január 25-én hozott ítéletének [EBHT 2007., I-829. o.] 141–147. pontja, valamint az Elsőfokú Bíróság T-62/02. sz., Union Pigments kontra Bizottság ügyben 2005. november 29-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-5057. o.] 159. pontja).

87 Következésképpen a Bizottság nem köteles az iránymutatás alkalmazásának bármelyik szakaszában biztosítani, hogy a bírságok bírságkiszabási eljárás közbenső szakaszaiban meghatározott összegei az érintett vállalkozások teljes forgalma közötti különbséget teljes mértékben tükrözzék.

88 A jelen ügyben a megtámadott határozat (321)–(323), (326)–(328) és (332)–(334) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság az érintett vállalkozások között két szakaszban tett különbséget. Először az iránymutatás 1.A. pontjának hatodik bekezdése értelmében a szóban forgó jogsértés egyes résztvevői között azok felelőssége alapján tett különbséget. Ezt követően az iránymutatás 1.A. pontjának negyedik bekezdése alkalmazásával a kiszabott bírságok megfelelően elrettentő jellegének biztosítása érdekében tovább súlyozta a bírságok összegét.

89 A szóban forgó jogsértés egyes résztvevőinek felelőssége tekintetében a Bizottság az ipari rézcsövek piacán 2000-ben – vagyis azon utolsó évben, amelynek teljes időtartama alatt folytatódott a jogsértés – jelen lévő vállalkozások EGT-n belüli piaci részesedését vette figyelembe. Ebből a Bizottság arra következtetett, hogy a *[bizalmas]*%-os részesedéssel rendelkező KME korántsem volt a legjelentősebb szereplő a piacon, és ezért e vállalkozást az első vállalkozáscsoportba sorolta, miközben a *([bizalmas]*%-os részesedéssel rendelkező) Outokumput és a (13,4%-os részesedéssel rendelkező) felperest a második csoportba sorolta, amelybe az érintett piacon jelen lévő, középméretűnek minősülő vállalkozások tartoztak, és így a Bizottság különbözőképpen kezelte e két csoportot. Tehát az Outokumpuval és a felperessel szemben kiszabott bírság kiindulási összegét a KME-vel szemben kiszabott bírság kiindulási összegének 33%-ában, vagyis az Outokumpu és a felperes tekintetében 11,55 millió euróban, a KME tekintetében pedig 35 millió euróban állapította meg a Bizottság.

90 Az ítélkezési gyakorlatból következően nem kifogásolható, hogy a Bizottság a súlyozás első szakaszával kapcsolatosan ezt a megközelítést alkalmazta. Ugyanis a bírság alapösszegének a jogsértés súlya alapján való megállapítása keretében, még ha a csoportokba való osztás miatt egyes vállalkozások tekintetében – bár a méretük különböző – azonos kiindulási összeget alkalmaznak is, ezt a bánásmódbeli különbséget objektíve igazolhatja az, hogy a jogsértés súlyának meghatározásakor a jogsértés jellege nagyobb jelentőséget kap, mint a vállalkozások mérete (lásd a fenti 49. pontban hivatkozott Degussa kontra Bizottság ítélet 330. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

91 A súlyozás második szakaszában a Bizottság az Outokumpu teljes forgalmára tekintettel úgy ítélte meg, hogy az Outokumpuval szemben kiszabott bírság kiindulási összegét 50%-kal kell emelni a megfelelően elrettentő hatás érdekében, valamint azt a tényt figyelembe véve, hogy a nagy vállalkozások rendszerint olyan jogi és gazdasági ismeretekkel, valamint infrastruktúrával rendelkeznek, amely lehetővé teszi számukra annak könnyebb felismerését, hogy jogsértő magatartást folytatnak.

92 A felperes nem kifogásolhatja, hogy a Bizottság a fentiek szerint súlyozott. Az Outokumpuval szemben kiszabott bírság kiindulási összegének „az [Outokumpu] nagyságának és forrásai összességének figyelembevétele érdekében" történt emelése (a megtámadott határozat (334) preambulumbekezdése) nem jelenti azt, hogy a Bizottságnak a felperessel szemben kiszabott bírság kiindulási összegét a felperes teljes forgalmára tekintettel csökkentenie kellett volna. Ezzel kapcsolatban emlékeztetni kell (lásd a fenti 86. és 87. pontot), hogy amennyiben a Bizottság elrettentés címén módosítja a bírságok kiindulási összegét, nem köteles biztosítani, hogy a különböző vállalkozások esetén elvégzett számítás eredményeként azok teljes forgalmára nézve a bírság végső összege tükrözze a közöttük tett különbségtételt.

93 Éppen ellenkezőleg, a fenti 30. és 31. pontban kifejtett érvelés értelmében a Bizottság mérlegelési mozgásterének keretében a bírságok összegét átalányt alkalmazó módszere alapján kiigazítani, feltéve, hogy e bírságok az adott ügy körülményeire tekintettel nem tűnnek méltánytalannak.

94 Ezzel kapcsolatosan ki kell emelni, hogy az elrettentés figyelembevétele során a bírság összege annak figyelembevételével kerül megállapításra, hogy elérje az érintett vállalkozásra gyakorolni szándékozott hatást, annak érdekében, hogy a bírság – különös tekintettel a kérdéses vállalkozás pénzügyi teljesítőképességére – ne legyen elhanyagolható, vagy ellenkezőleg, túlzó mértékű, egyrészt a bírság hatékonyságának biztosításából, másrészt pedig az arányosság elvének tiszteletben tartásából eredő követelményeknek megfelelően (a fenti 49. pontban hivatkozott Degussa kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 283. pontja).

95 Egyébiránt amennyiben a Bizottság úgy döntött, hogy a nagyobb méretű vállalkozásokkal szemben növeli a bírság kiindulási összegét, mozgásterét korlátozza az a tény, hogy a kiindulási összeg semmi esetre sem haladhatja meg a jogsértés súlyával arányos összeget. Ennélfogva előfordulhat, hogy a Bizottság a legjelentősebb vállalkozással szemben kiszabott bírság kiindulási összegét a jogsértés súlya függvényében csupán elhanyagolható mértékben tudja emelni, még abban az esetben is, amikor a legjelentősebb vállalkozás forgalma jóval magasabb, mint a többi érintett vállalkozásé.

96 A fentiek összességére tekintettel, valamint a szóban forgó jogsértés súlyát, a felperes EGT-n belüli részesedését, valamint 2002. évi teljes forgalmát – amely 1,2 milliárd euró volt – figyelembe véve az Elsőfokú Bíróság úgy ítéli meg, hogy a felperessel szemben kiszabott bírság kiindulási összege indokolt.

97 A fentiekből következően a második jogalapot el kell utasítani.

A bírság kiindulási összegének a jogsértés időtartama alapján történt téves emelésére vonatkozó, harmadik jogalapról

A felek érvei

98 Először is a felperes azt állítja, hogy az iránymutatás 1.B. pontja értelmében a Bizottság olyan mérlegelési mozgástérrel rendelkezik, hogy mind a jogsértés időtartama címén történő bírságemelésről, mind annak mértékéről – a 10%-os felső határ erejéig – önállóan dönthet. A felperes felhívja a figyelmet arra, hogy a Bizottság a megtámadott határozat (338) preambulumbekezdésének megfogalmazását használva a kartell első öt évét tekintve nem élt az iránymutatás 1.B. pontja első bekezdésében meghatározott jogával. Következésképpen a Bizottság csupán a jogsértés utolsó hét évére tekintettel emelhette a kiszabott bírság összegét.

99 A felperes álláspontja szerint a Bizottság nem hivatkozhat arra a tényre, hogy a megtámadott határozat (338) preambulumbekezdése rosszul lett megfogalmazva. A felperes úgy véli, hogy a határozat szerzőjének kell a téves megfogalmazás következményeit viselni, és amennyiben az adott határozat ellentmondásos kijelentéseket tartalmaz, az érintett személyre legkedvezőbb szankció az irányadó.

100 A felperes szerint továbbá a kétértelmű indokolás esetén úgy kell tekintetni, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta a jogot, ennélfogva megsérti az EK 253. cikket.

101 Másodszor a felperes arra hivatkozik, hogy megsértette azon elvet, miszerint a bírságnak egyéniesített számítás eredményének kell lennie, továbbá megsértette indokolási kötelezettségét azzal, hogy nem adott magyarázatot arra, hogy miért nem élt mérlegelési mozgásterével. A felperes álláspontja szerint a Bizottság ugyanazon súlyosító körülményt – vagyis azt, hogy a szóban forgó jogsértés több mint öt évig tartott – vette figyelembe mind a bírság növelésénél, mind a növelés 10%-os felső határának meghatározásánál.

102 A felperes állítása szerint a Bizottság – amely úgy határozott, hogy a jogsértés minden egyes éve tekintetében a legfelső, 10%-os mértéket alkalmazza – nem fejti ki, hogy ez a növelés milyen indokok alapján arányos. A felperes fenntartja, hogy a Bizottságnak a szóban forgó mérték alkalmazása érdekében a jelen ügyben tárgyalt kartell sajátos körülményeit meg kellett volna állapítania. Azt kifogásolja továbbá, hogy a Bizottság a szóban forgó kartell intenzitásának és folyamatosságának szempontjából nem indokolta meg megfelelően a bírság összegének növelését.

103 A Bizottság a jelen jogalap elutasítását kéri.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

104 Először is az indoklás állítólagosan kétértelmű jellegére vonatkozó kifogással, valamint azzal kapcsolatosan, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban nem élt a felperessel szemben kiszabott bírság kiindulási összegének a kartell első öt évére tekintettel történő emelésével, meg kell vizsgálni a megtámadott határozat (338), (340) és (342) preambulumbekezdését, amely így szól:

„(338) Először is meg kell jegyezni, hogy a Bizottság korábbi határozathozatali gyakorlata önmagában nem szolgál jogi háttérként a versenyjogi bírságok tekintetében, mivel azt kizárólag a 17. rendelet szabályozza […] Ezért el kell utasítani a KME-nek a (337) preambulumbekezdésben idézett, a Bizottság egyik korábbi határozatából levezetett érvelését. A Bizottság által jelenleg a kartellek területén követett politika abból áll, hogy a jogsértés öt évet meghaladó időtartama tekintetében a bírságot évente 10%-kal kell növelni. Ez a jogsértés időtartamával kapcsolatosan olyan növelésekkel járt, amelyek több új keletű ügyben meghaladták [a bírság összegének] 100%-át […] A jelen ügyben – amelyben a kartell időtartama tizenkét év és tíz hónap volt – a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a bírságok évenkénti 10%-os növelésének van helye.

[…]

(340) A fentiek alapján a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a [Wieland], az Outokumpu [és a KME csoport] 1988. május 3-tól 2001. március 22-ig terjedő időszakban megsértették az [EK] 81. cikk […] (1) bekezdését, az EGT-Megállapodás 53. cikkének (1) bekezdését. Ezzel hosszú időtartamú folyamatos jogsértést követtek el, amely több mint tizenkét évig és tíz hónapig tartott.

[…]

(342) A jogsértés súlyának függvényében meghatározott bírságok kiindulási összegét ezért a Bizottság az Outokumpu és a [Wieland] tekintetében 125%-kal növeli […]”

105 Meg kell állapítani, hogy e preambulumbekezdések és az iránymutatás 1.B. pontjának együttes olvasata nem hagy semmiféle kétséget a Bizottság azon szándéka felől, hogy a felperessel szemben kiszabott bírság kiindulási összegét a jogsértés minden egyes évére 10%-kal növelje. Ennélfogva a felperes ezzel kapcsolatos kifogásait el kell utasítani.

106 Másodszor is a jogkérdés vonatkozásában emlékeztetni kell, hogy a bírságnak az időtartamra való tekintettel történő emelése nem korlátozódik arra az esetre, amikor közvetlen kapcsolat áll fent az időtartam és a versenyszabályok által érintett közösségi célok jelentősebb sérelme között (lásd e tekintetben a fenti 85. pontban hivatkozott Michelin kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 278. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

107 Az iránymutatásból továbbá kitűnik, hogy a Bizottság nem hozott létre semmiféle átfedést vagy kölcsönös összefüggést a jogsértés súlyának, valamint időtartamának értékelése között.

108 Ellenkezőleg, először is az iránymutatás szerkezetéből következően a jogsértés súlyának értékelését a bírság általános kiindulási összegének megállapítása érdekében írja elő. Másodszor a jogsértés súlya az érintett vállalkozás jellemzői – nevezetesen annak mérete, valamint az érintett piacon elfoglalt helye – fényében kerül elemzésre, amely alapján a Bizottság a kiindulási összeget súlyozhatja, a vállalkozásokat csoportokba oszthatja, illetve egyéniesített kiindulási összeget rögzíthet. Harmadszor a Bizottság a jogsértés időtartamát az alapösszeg megállapításánál veszi figyelembe, negyedszer az iránymutatás a súlyosító és enyhítő körülmények figyelembevételét írja elő, amely lehetővé teszi a bírság összegének – különösen az érintett vállalkozásoknak a jogsértés megvalósításában játszott passzív vagy aktív szerepére tekintettel – további módosítását.

109 Ebből következően a puszta tény, hogy a Bizottság fenntartotta magának azt a lehetőséget, hogy bírság kiindulási összegét a jogsértés minden egyes évére vonatkozóan – a hosszú időtartamú jogsértések esetén – a jogsértés súlya alapján rögzített összegnek akár 10%-ával növelje, egyáltalán nem kötelezi arra, hogy ezt a mértéket a kartell tevékenységének intenzitása vagy hatásai, vagy akár a jogsértés súlya függvényében állapítsa meg. A Bizottság feladata, hogy mérlegelési mozgásterének keretében (lásd a fenti 31. pontot) döntsön arról, milyen mértékű növelést kíván alkalmazni a jogsértés időtartamának címén.

110 Azon kifogással kapcsolatosan, miszerint a Bizottság ugyanazt a körülményt vette figyelembe – vagyis azt, hogy a szóban forgó jogsértés több mint öt évig tartott – mind a bírság növelésénél, mind a növelés 10%-os felső határának meghatározásánál, az Elsőfokú Bíróság nem talál semmi jogelleneset abban a tényben, hogy a jogsértés időtartama nemcsak a bírság alapösszegének növelésére van kihatással, hanem adott esetben a növelés végleges mértékére is. Amint azt már az előző pontban kifejtettük, a Bizottság nem köteles a jogsértés súlyát figyelembe venni, amikor arról dönt, hogy milyen mértékű növelést kíván alkalmazni a jogsértés időtartamának címén.

111 A jelen ügyben a Bizottság a megtámadott határozat (335) és (340) preambulumbekezdésében azt állapította meg, hogy a felperes tizenkét és év tíz hónapon keresztül vett részt a jogsértésben, amely időtartam az iránymutatás értelmében hosszúnak minősül, és ezért 125%-kal növelte a bírság összegét. Ezzel a Bizottság nem tért el az iránymutatásban saját maga által felállított szabályoktól. Végül az Elsőfokú Bíróság úgy ítéli meg, hogy a 125%-os növelés a jelen ügyben nem aránytalan.

112 E megfontolások összességéből következően a bírság összegének a jogsértés időtartamának címén való növelésére vonatkozó jogalapját el kell utasítani mint nem megalapozottat.

Az 1996. évi engedékenységi közlemény hátrányosan megkülönböztető alkalmazására vonatkozó, negyedik jogalapról

A felek érvei

113 A felperes lényegében úgy véli, hogy a Bizottság a KME-hez képest hátrányosan kezelte, mivel a KME tekintetében a Bizottság a kiszabott bírság összegét 30%-kal, miközben a felperessel szemben kiszabott bírságot csupán 20%-kal csökkentette annak ellenére, hogy az utóbbi együttműködése legalább annyira jelentős volt, mint a KME-é.

114 Először is a felperes arra hivatkozik, hogy a Bizottság tévesen csökkentette a KME-vel szemben kiszabott bírságot nagyobb mértékben, mint amilyen mértékben a vele szemben kiszabott bírságot, azon indokkal, hogy „a KME fedte fel, hogy a versenyellenes szerveződések az 1980-as évek óta léteztek, […] ellentétben a Wieland által közölt 1993-as dátummal […]” (a megtámadott határozat (423) preambulumbekezdése).

115 A felperes elismeri, hogy az 1993 előtti időszakra vonatkozó vizsgálat tekintetében korlátozott jelentőségű volt a hozzájárulása, ám emlékeztet, hogy nem cáfolta, hogy a kartell ezen időszak alatt is fennállt, csak kijelentette, hogy több munkatársa felmondása miatt ezt nem tudta sem megerősíteni, sem megcáfolni. A felperes álláspontja szerint a Bizottság túlzott jelentőséget tulajdonított a KME hozzájárulásának az övéhez képest. A KME-nek csak egy nyilatkozata erősíti meg ténylegesen, hogy a kartell 1993 előtt is létezett. Ráadásul a fenti nyilatkozatot a Bizottság erre vonatkozó kifejezett felhívására tette. A KME többi nyilatkozata ugyanolyan jellegű, mint a felperesé, mivel azok bizonyos találkozók megtörténtéről számolnak be, anélkül viszont, hogy azokat versenyellenesnek minősítenék.

116 A felperes a megtámadott határozat (397), (417) és (418) preambulumbekezdésére utalva azt állítja, hogy a Bizottság azt állapította meg, hogy a KME alig adott felvilágosítást az 1993 előtti időszakkal kapcsolatosan. A felperes ebből arra következtet, hogy az a tény, hogy a felpereshez képest a Bizottság a KME-vel szemben jelentősebb bírságcsökkentést alkalmazott, önmagában nyilvánvalóan téves, és megsérti az indokolási kötelezettséget, mivel a felperes együttműködése a KME-évél összehasonlítható mértékű volt.

117 Végül a felperes úgy véli, hogy a Bizottság azért szankcionálja őt, mert a KME-vel ellentétben nem volt hajlandó átfogó beismerést tenni. Annak ellenére, hogy a felperes mélyreható belső vizsgálatot követően a különböző tényekről részletes jelentést készített, ez a vizsgálat nem tette lehetővé számára, hogy megvizsgálja, illetve megerősítse, hogy az 1988 és 1993 közötti időszakban versenyellenes tevékenységet folytatott-e. A felperes hátrányos kezelése jelentős mértékben arra irányul, hogy a vállalkozás arra legyen kényszerítve, hogy saját magát vádolja, ami ellentétes a közösségi joggal, ugyanis ez megsérti a védelemhez való jogot.

118 Másodszor a felperes azt állítja, hogy a Bizottság azzal, hogy figyelembe vette azt a tényt, hogy a KME nyolc olyan „munkacsoport” találkozóról számolt be, amelyet a többi résztvevő nem említett, tévesen csökkentette a KME-vel szemben kiszabott bírságot jelentősebb mértékben, mint a felperesét. A felperes ugyanis a Bizottságnak címzett 2002. szeptember 30-i levelében utalt arra, hogy 1999 és 2000 között több találkozó is történt, és ezekről a KME-énél teljesebb leírást adott.

119 Harmadszor a felperes fenntartja, hogy 2002. szeptember 30-i levelében az 1997 és 1999 közötti időszakra vonatkozóan (a továbbiakban: „szélcsendes” időszak) önként nyújtott jóval pontosabb és részletesebb információkat, mint a KME. A felperes szerint a Bizottság – amint azt a megtámadott határozat (2002) preambulumbekezdésének egy részlete megemlíti – a KME-től származó kivonatos információkra támaszkodik annak bizonyítására, hogy a „szélcsendes” időszakban is léteztek versenyellenes magatartások, miközben a felperes a KME-nél részletesebben is beszámolt tizenkét, az 1997 és 1998 közötti időszakban folytatott találkozóról. Egyébiránt a felperes által szolgáltatott tények összefoglalóját a Bizottság a megtámadott határozat (157)–(167) és (202)–(212) preambulumbekezdésének lábjegyzeteiben tizenegy helyen idézi.

120 Negyedszer a felperes azt állítja, hogy az a tény, hogy a Bizottsággal két héttel előbb működött együtt, mint a KME, az utóbbival szemben alkalmazottnál jelentősebb, vagy legalábbis egyenlő mértékű csökkentésre jogosította volna. Ezzel kapcsolatban a felperes a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló közleményre (HL 2002. C 45., 3. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 155. o., a továbbiakban: 2002. évi engedékenységi közlemény) hivatkozik, amely annak a vállalkozásnak a bírságát csökkenti a legjelentősebb mértékben, amelyik a legkorábban együttműködik. A felperes elismeri, hogy a hivatkozott közlemény nem alkalmazható a jelen ügyben, ám azt az Elsőfokú Bíróság mint valamely általános jogelvet figyelembe vehetné.

121 A Bizottság vitatja a felperes által hivatkozott kifogások összességét.

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

122 Először is az indoklási kötelezettségre vonatkozó kifogás tekintetében meg kell állapítani, hogy az nyilvánvalóan megalapozatlan. A Bizottság által a KME és a felperes bírságának csökkentése érdekében az 1996. évi engedékenységi közlemény értelmében figyelembe vett értékelési elemek a megtámadott határozat (404)–(423) preambulum-

bekezdése sorolja fel világosan, amely elegendő az EK 253. cikk követelményeinek való megfeleléshez (lásd a fenti 58–59. pontot).

123 Másodszor a jogkérdéssel kapcsolatosan elöljáróban meg kell állapítani, hogy amennyiben valamely vállalkozás közösségi versenyjogi jogsértést követett el, a vele szemben kiszabandó bírság összege jelentős mértékben csökkenthető, illetve az alól teljesen mentesülhet, amennyiben együttműködik a Bizottsággal. Ezzel kapcsolatosan emlékeztetni kell, hogy a vállalkozások együttműködése esetén való bírságcsökkentés alapját az a megfontolás adja, hogy ez az együttműködés megkönnyíti a Bizottság feladatát, amely a jogsértés létezésének megállapítására irányul (lásd e tekintetben az Elsőfokú Bíróság T-311/94. sz., BPB de Eendracht kontra Bizottság ügyben 1998. május 14-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-1129. o.] 325. pontját, valamint T-338/94. sz., Finnboard kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének [EBHT 1998., II-1617. o.] 363. pontját).

124 Emlékeztetni kell arra is, hogy a valamely vállalkozás tagjai által tanúsított együttműködés mérlegelésekor csupán a Bizottság által elkövetett egyetlen fajta nyilvánvaló értékelési hiba bírálható felül, mivel a Bizottság széles mérlegelési mozgástérrel rendelkezik egy adott vállalkozás együttműködése minőségének és hasznosságának megítélésére vonatkozóan, különösen a többi vállalkozás közreműködéséhez viszonyítva (a Bíróság C-328/05. P. sz., SGL Carbon kontra Bizottság ügyben 2007. május 10-én hozott ítéletének [EBHT 2007., I-3921. o.] 88. pontja). Mindenesetre ezen értékelés keretében nem sértheti meg az egyenlő bánásmód elvét.

125 Mivel a felperes összes kifogása az egyenlő bánásmód állítólagos megsértésére vonatkoznak, amelyben a felperes a KME-hez képest részesült, meg kell vizsgálni, hogy a Bizottság – anélkül, hogy megsértette volna az egyenlő bánásmód elvét, illetve túllépte volna mérlegelési mozgásterét – jogszerűen állapíthatta-e meg, hogy együttműködésük címén a felperessel szemben kiszabott bírságot 20%-kal, a KME-ét pedig 30%-kal csökkenti.

126 A Bizottsággal közölt információk időrendi sorrendjével kapcsolatosan meg kell állapítani, hogy mind a felperes, mind a KME a Bizottság által részükre küldött információkérés kézhezvételét követően, de a kifogásközlés megküldését megelőzően

kezdtek el az utóbbival együttműködni. Ráadásul a KME és a felperes ugyan az 1996. évi engedékenységi közlemény D. szakaszának hatálya alá estek, amely viszont semmiféle utalást nem tartalmaz arra, hogy valamelyik vállalkozásnak előbb kellene együttműködnie, mint a másiknak.

127 Az ítélkezési gyakorlatból egyébiránt az következik, hogy a két vállalkozás által nyújtott együttműködés fokozatainak értékelése során az időrendi sorrend nem vehető figyelembe olyan esetekben, amikor az érintett felek meglehetősen rövid időközben, a közigazgatási eljárásnak nagyjából ugyanazon szakaszában szolgáltattak információkat (lásd e tekintetben az Elsőfokú Bíróság T-48/98. sz., Acerinox kontra Bizottság 2001. december 13-án hozott ítéletének [EBHT 2001., II-3859. o.] 139. pontját, valamint T-38/02. sz., Groupe Danone kontra Bizottság ügyben 2005. október 25-én hozott ítéletének [EBHT 2005., II-4407. o.] 467. pontját).

128 Ennélfogva ugyan a felperes Bizottsággal való együttműködése két héttel megelőzte a KME-ét, ám önmagában ez a körülmény nem jelenti azt, hogy a Bizottság köteles lett volna a vele szemben kiszabott bírságot jelentősebb mértékben, vagy legalábbis a KME-évél egyenlő mértékben csökkenteni.

129 Ugyan a felperes a 2002. évi engedékenységi közlemény 23. pontjának analógia útján való alkalmazására hivatkozik, amely arról rendelkezik, hogy a Bizottság jelentősebb mértékben csökkenti az azon vállalkozással szemben kiszabott bírságot, amely korábban szolgáltatott olyan bizonyítékot, amely jelentős hozzáadott értéket képviselt, meg kell jegyezni, hogy az analógia útján való alkalmazás csak joghézag betöltése végett lehetséges. Meg kell tehát állapítani, hogy mind a felperes, mind a KME és az Outokumpu együttműködésére az 1996. évi engedékenységi közlemény volt irányadó.

130 Amennyiben a felperes érvelését úgy kell értelmezni, hogy tulajdonképpen a jogszabályok időbeli kollíziójára hivatkozik, elegendő megjegyezni, hogy nem áll fenn ilyen ellentét. Az új szabály csupán átmeneti rendelkezések hiányában alkalmazandó haladéktalanul az olyan helyzetek jövőbeli következményeire, amelyek a régi jogszabály hatálya alatt jöttek létre (lásd a Bíróság C-512/99. sz., Németország kontra Bizottság

ügyben 2003. január 21-én [EBHT 2003., I-845. o.] 46. pontját, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). A jelen ügyben a 2002. évi engedékenységi közlemény 28. pontja világosan kimondja, hogy 2002. február 14-től az 1996. évi alkalmazandó minden olyan ügyben, amelyben még egyetlen vállalkozás sem élt az együttműködésről szóló 1996. évi közleményben foglaltakkal. A jelen esetben nyilvánvaló, hogy az érintett vállalkozások – többek között a felperes – az 1996. évi engedékenységi közlemény hatálya alá tartoztak.

131 Mivel a felperesnek a Bizottsággal közölt információk időrendi sorrendjével kapcsolatos érveit elutasítottuk, meg kell vizsgálni, hogy a mennyiségileg a KME hozzájárulása a felpereshez képest indokolta-e az adott vállalkozásokkal szemben kiszabott bírságok csökkentése közötti 10%-os különbséget.

132 Először is a felperes azon érve, miszerint az, hogy a Bizottság valamely vállalkozás bírságának összegét azon indokból csökkenti, hogy ez a vállalkozás elismeri egy jogsértésben való részvételét, a többi érintett vállalkozás védelemhez való joga megsértésének minősül.

133 Az ítélkezési gyakorlatból ugyanis kitűnik, hogy a Bizottság jogosult az azon vállalkozásokkal szemben kiszabott bírságok összegét csökkenteni, amelyek nem elégszenek meg csupán azzal, hogy hasznos információkat közöljenek a Bizottsággal, hanem kifejezetten elismerik valamely jogsértésben való részvételüket. A Bizottság valóban nem kényszeríthet egy vállalkozást, hogy elismerje valamely jogsértésben való részvételét. Ugyanakkor az sem tiltott, hogy a Bizottság a bírság összegének megállapításakor figyelembe vegye e vállalkozásnak a jogsértés fennállásának megállapításához való önkéntes segítségét (a Bíróság C-57/02. P. sz., Acerinox kontra Bizottság ügyben 2005. július 14-én hozott ítéletének [EBHT 2005., I-6689. o.] 87. pontja, és C-65/02. P. és C-73/02. P. sz., ThyssenKrupp kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének [EBHT 2005., I-6773. o.] 50. pontja).

134 A feltételezett jogsértés érintett vállalkozás általi elismerése kizárólag önkéntes jellegű kell, hogy legyen, mivel egyik vállalkozás sem köteles a kartell létezését elismerni (a fenti

133. pontban hivatkozott Acerinox kontra Bizottság ügyben 2005. július 14-én hozott ítélet 89. pontja, valamint a fenti 133. pontban hivatkozott ThyssenKrupp kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 52. pontja).

135 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozat (405)–(406) és (416)–(422) preambulumbekezdésének együttes olvasatából kitűnik, hogy a Bizottság a felperessel és a KME-vel szemben kiszabott bírság összegét két halmozott elem alapján csökkentette – nevezetesen egyrészt az alapján, hogy a két vállalkozás nem vitatta a megállapított jogsértést alkotó tények valóságát, másrészt, hogy a tényállás megállapításánál az együttműködésük túlment a 17. rendelet 11. cikkéből következő kötelezettségeiken.

136 Az utóbbi tényező kapcsán a megtámadott határozat (168), (169), (171), (405), (417), (419) és (423) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a KME és a felperes hozzájárulása ugyanolyan jellegű volt, azzal a kivétellel egyrészt, hogy a KME elismerte, hogy a jogsértő tevékenységek 1993 előtt is léteztek, másrészt, hogy feltárt olyan kiegészítő találkozókat, amelyek állítólagosan a jogsértés működésének fokozására szolgáltak.

137 Tekintettel azon tényre, hogy a Bizottság megállapította, hogy a kartell 1988 elején kezdődött, nyilvánvaló, hogy a jogsértés időtartamának a Bizottság általi megállapítását nem könnyítette meg a felperes 2002. szeptember 30-i levelében adott válasza. A hivatkozott levélben ugyanis a felperes a Cuproclima 1985-től tartott hivatalos találkozóinak listáját nyújtotta a Bizottságnak, anélkül viszont, hogy feltüntette volna, hogy milyen témákról volt szó e találkozókon. Ugyanezen levélben a felperes úgy vélte, hogy a jogellenes kapcsolatok 1993 körül kezdődtek.

138 Ezzel szemben a KME 2002. október 15-i levelében elismerte, hogy a résztvevők a Cuproclima 1985-ös létrehozását követő első években megegyeztek a vevők felosztásáról, és leírta, hogy milyen módon jártak el.

139 A „szélcsendes” időszak tekintetében (1997–1999) meg kell állapítani, hogy a KME 2002. október 15-i levelében a kartell Cuproclima kereteiben történő működésének alakulására vonatkozó információkat, valamint arra a tényre vonatkozó információkat nyújtott, hogy a KME, a Wieland, valamint kisebb mértékben az Outokumpu 1999-ig rendszeres – leggyakrabban telefonos – kapcsolatot tartott fenn a Cuproclima keretén kívül, amely bizonyos vevők vagy az árak megbeszélésére szolgált.

140 Az 1999 és 2001 közötti időszakkal kapcsolatosan a hivatkozott levélből az derül ki, hogy a Cuproclima tagjai a Cuproclima rendszeres találkozóin kívül nyolc olyan „munkacsoport”-találkozót tartottak, amelyek a kartell tevékenységének fokozására szolgáltak.

141 A felperes hivatkozott időszakokkal kapcsolatos együttműködése tekintetében meg kell állapítani, hogy az általa nyújtott találkozók listája teljesebb, mint a KME által szolgáltatott lista, ám azt nem tüntette fel, hogy a listáján felsorolt találkozók során felmerültek-e a kartellre vonatkozó témák. Ebből következően a felperes ezzel a listával nem járult hozzá ahhoz, hogy a Bizottság megismerhesse a hivatkozott találkozók természetét, és értékelhesse azok tárgyát. Ennélfogva a felperes nem hivatkozhat erre a listára annak bizonyítására, hogy együttműködése a Bizottság vizsgálata szempontjából értékesebb, vagy ugyanolyan értékű lenne, mint a KME nyilatkozatai (lásd a fenti 139. és 140. pontot).

142 A felperes mindemellett együttműködése keretében szolgáltatott a Bizottság részére olyan elemeket, amelyek a „szélcsendes” időszak, valamint az 1999 és 2000 közötti időszak tekintetében relevánsak voltak.

143 A felperes különösen – akárcsak a KME – a közötte és a KME között 1997-ben folytatott versenyellenes levelezéssel kapcsolatosan szolgáltatott bizonyítékokat (a megtámadott határozat (163) preambulumbekezdése).

144 A felperes arról is nyilatkozott, hogy a Cuproclima tagjai az 1990-es évek vége felé úgy döntöttek, hogy versenyellenes tevékenységüket továbbra is folytatják, amely 1999-ben egy, a kartell tagjai számára elektronikus úton elérhető, bizalmas információkat tartalmazó táblázatban valósult meg. Mindazonáltal meg kell állapítani, hogy ezen információk a jogsértésre vonatkoznak, ám nem számolnak be azon másodlagos találkozók szervezéséről, amelyek célja a Cuproclima rendszeres találkozói során folytatott jogellenes tevékenység elfogadása és megerősítése volt, amelyet viszont a KME feltüntetett azzal, hogy feltárta a nyolc „munkacsoport" találkozó megtörténtét.

145 A fentiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a felperes azon állítását, miszerint a KME-nél jobban járult volna hozzá az 1997 és 2000 közötti jogsértő időszak feltárásához, az ügy aktájához csatolt dokumentumok nem támasztják alá.

146 Ennélfogva, továbbá a fenti 133. pontban idézett ítélkezési gyakorlat fényében az Elsőfokú Bíróság megállapítja, hogy a Bizottság a felperessel szemben kiszabott bírság együttműködés címén történő csökkentése mértékének meghatározásakor nem követett el nyilvánvaló értékelési hibát.

147 E megfontolások összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy az utolsó jogalap sem megalapozott.

148 Ennélfogva a keresetet el kell utasítani.

A költségekről

149 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján az Elsőfokú Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Mivel a felperes pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG (nyolcadik tanács)

a következőképpen határozott:

1) Az Elsőfokú Bíróság a keresetet elutasítja.

2) Az Elsőfokú Bíróság a Wieland-Werke AG-t kötelezi a költségek viselésére.

Martins Ribeiro Papasavvas Wahl

Kihirdetve Luxembourgban, a 2009. május 6-i nyilvános ülésen.

Aláírások